

BIJLAGE 1

ACTIELIJN: ARBEIDSMARKT EN SCHOLING

Stand van zaken Twentse arbeidsmarkt ten opzichte van rest van Nederland

Wanneer we naar de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Twente kijken, zien we dat de laatste jaren het aantal banen sterk is toegenomen in onze regio en dat de werkloosheid daalt. Momenteel zijn er 315.499 banen in Twente. We zien ook dat het Twentse werkloosheidspercentage in 2018 in 3,9 bedroeg en daarmee nog slechts 0,1% boven het landelijk gemiddelde zat. Op basis van de eerste gegevens over het eerste kwartaal van 2019 lijkt Twente zelfs net onder het landelijke gemiddelde te duiken. Het aantal werklozen in Twente is gedaald van 19.000 begin 2017 tot 10.500 in het eerste kwartaal van 2019. De Twentse werkloosheid heeft zich de afgelopen jaren dus voortvarend hersteld van de economische crisisjaren. Het is nu zaak om deze ontwikkeling vast te houden en te kijken hoe we dit toekomstbestendig kunnen maken voor periodes van economische tegenwind.

Figuur 1: Werkloosheidspercentage Twente en Nederland

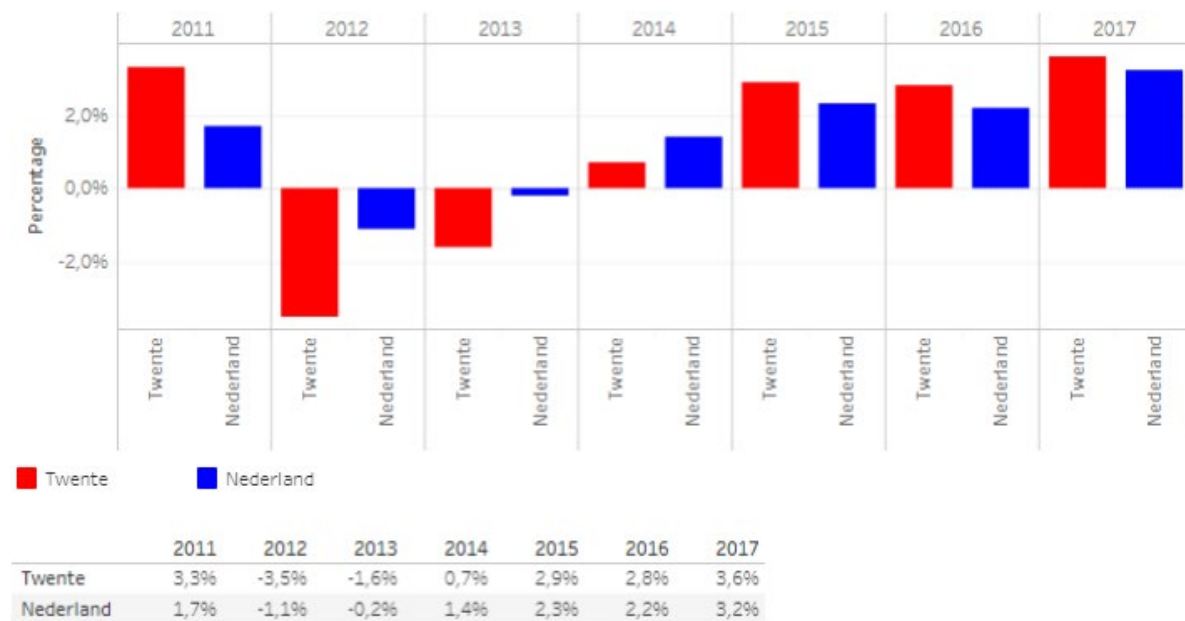
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Twente	4,4	3,8	4,7	5,4	5,2	5,9	7,6	7,6	7,1	6,7	5,2	3,9
Nederland	4,2	3,7	4,4	5,0	5,0	5,8	7,3	7,4	6,9	6,0	4,9	3,8

Bron: [Twentse Arbeidsmarktmonitor Mei 2019, Regio Twente](#)

Economische groei Twente sterker dan landelijke trend

Wanneer we kijken naar de economische groei zien we dat Twente het de afgelopen jaren beter doet dan de landelijke trend. Echter is in onderstaande figuur 2 ook zichtbaar dat wanneer de economie wat minder draait, het verval in Twente ook sterker zichtbaar is (zoals in de jaren 2012 en 2013). Het is dan ook van belang om in Twente minder afhankelijk te worden van conjuncturele schommelingen.

Figuur 2: Ontwikkeling economische groei Twente en Nederland 2011-2017

Bron: Kennispunt Twente

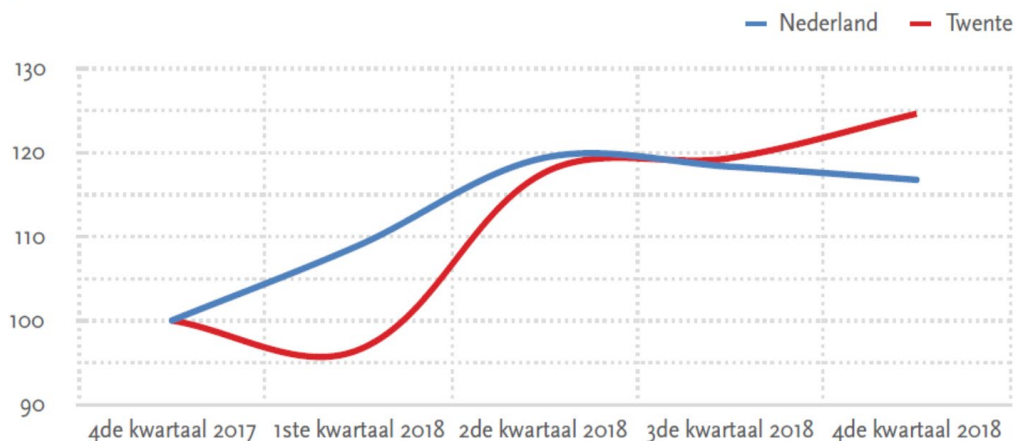
Groei van aantal openstaande vacatures in Twente over 2018

Naast de recente positieve ontwikkelingen in Twente met betrekking tot werkloosheidsafname en economische groei zien we tegelijkertijd dat het aantal openstaande vacatures in deze regio sterk blijft toenemen. Dit terwijl er sprake was van een landelijke daling van het aantal openstaande vacatures in de tweede helft van 2018.

Zoals in figuur 3 is te zien, is er over het gehele jaar 2018 in Twente zelfs een groei van 25% van het aantal openstaande vacatures zichtbaar.

Figuur 3: Ontwikkeling aantal openstaande vacatures Nederland en Twente vierde kwartaal 2017 - vierde kwartaal 2018

Ontwikkeling aantal openstaande vacatures Nederland en Twente vanaf 4de kwartaal 2017

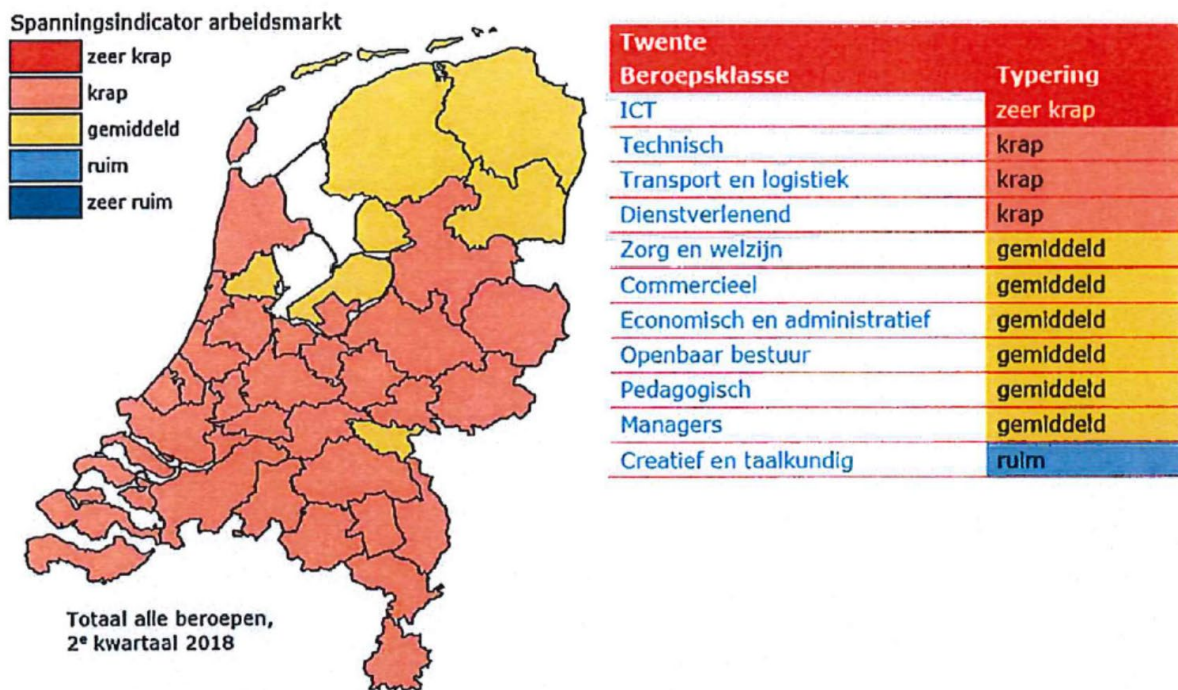
Bron: [Twentse Arbeidsmarktmonitor Mei 2019, Regio Twente](#)

We kunnen dus vaststellen dat de Twentse banengroei een dalende werking heeft op de werkloosheid, maar onvoldoende sterk is om iedereen een passende arbeidskans te bieden. De werkloosheid in Twente bestaat daarbij uit twee componenten: frictiewerkloosheid en structuurwerkloosheid. Hierbij ziet frictiewerkloosheid op wrijving tussen vraag en aanbod en structuurwerkloosheid op veranderingen in (de structuur van) de productie. Denk bij structuurwerkloosheid aan bijvoorbeeld werkloosheid die ontstaat door een transitie van vooral industrie naar hoogwaardige ICT. Voornamelijk de Twentse frictiewerkloosheid nam de afgelopen jaren toe vanwege de mismatch tussen vraag en aanbod. Het wordt dus voor Twentse werkgevers steeds moeilijker om aan gekwalificeerd personeel te komen en binnen sommige beroepen is er dan ook sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt.

Krapte op arbeidsmarkt het sterkst bij ICT- en technisch personeel

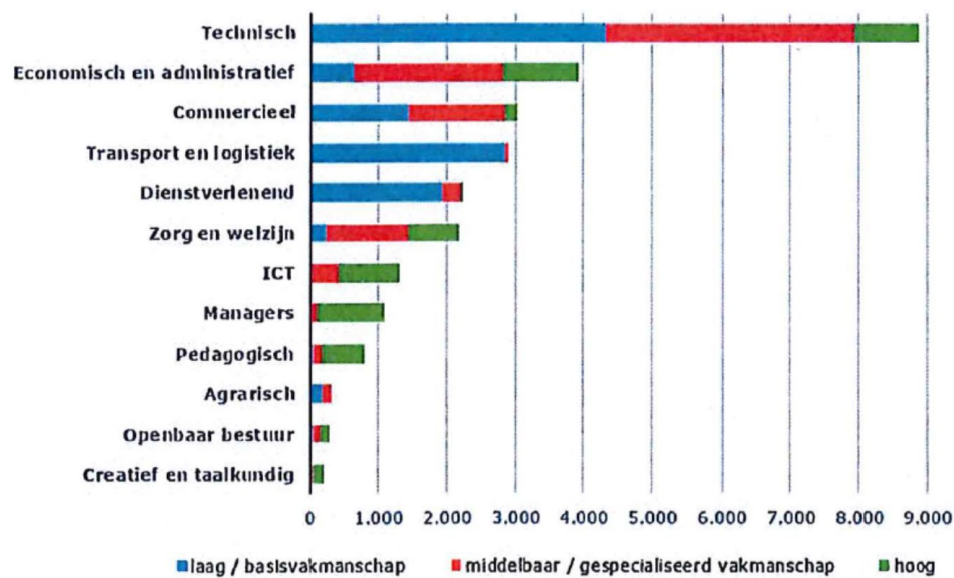
Wanneer we inzoomen op de Twentse arbeidsmarkt zien we dat met name de arbeidsmarkt in de beroepsklasse ICT zeer krap is in Twente.

Figuur 4: Spanningsindicator arbeidsmarktregio's (landkaart) en **Figuur 5:** Spanningsindicator Twente per beroepsklasse (tabel) Bron: UWV, Spanningsindicator

Verder zien we in onderstaande figuur 6 dat de meeste vacatures in Twente ontstaan voor laag- en middelbaar opgeleid technisch personeel.

Figuur 6: Ontstane vacatures per beroepsklasse naar beroepsniveau in Twente derde kwartaal 2017 t/m tweede kwartaal 2018

Bron: CBS, bewerking UWV

Aan welke beroepen is het sterkst behoefte?

Op basis van de *Spanningsindicator Arbeidsmarkt*¹ uit de Twentse Arbeidsmarktmonitor van mei 2019, blijkt dat er in Twente niet alleen behoefte is aan ICT- en technisch personeel. Ook is er zeer sterke krapte op de arbeidsmarkt zichtbaar waar het gaat om o.a. ingenieurs, artsen en accountants.

Figuur 7: Krappe en zeer krappe beroepen arbeidsmarkt Twente

Krappe en zeer krappe beroepen arbeidsmarkt Twente

Krap	Zeer krap
Adviseurs marketing, public relations en sales	Accountants
Assemblagemedewerkers	Artsen
Bedrijfskundigen en organisatieadviseurs	Automonteurs
Boekhouders	Bouwarbeiders afbouw
Fysiotherapeuten	Databank- en netwerkspecialisten
Gespecialiseerd verpleegkundigen	Elektriciens en elektronicamonteurs
Hoveniers, tuinders en kwekers	Elektrotechnisch ingenieurs
Kelners en barpersoneel	Financieel specialisten en economen
Laders, lossers en vakkenvullers	Gebruikersondersteuning ict
Managers ICT	Ingenieurs (geen elektrotechniek)
Managers verkoop en marketing	Keukenhulpen
Medisch praktijkassistenten	Lassers en plaatwerkers
Medisch vakspecialisten	Loodgieters en pijpfitters
Productcontroleurs	Machinemonteurs
Productiemachinebedieners	Metaalbewerkers en constructiewerkers
Psychologen en sociologen	Meubelmakers, kleermakers en stoffeerders
Schoonmakers	Productieleiders industrie en bouw
Timmerlieden	Software- en applicatieontwikkelaars
Verpleegkundigen (mbo)	Technici bouwkunde en natuur
Vertegenwoordigers en inkopers	Transportplanners en logistiek medewerkers
Vuilnisophalers en dagbladenbezorgers	Vrachtwagenchauffeurs

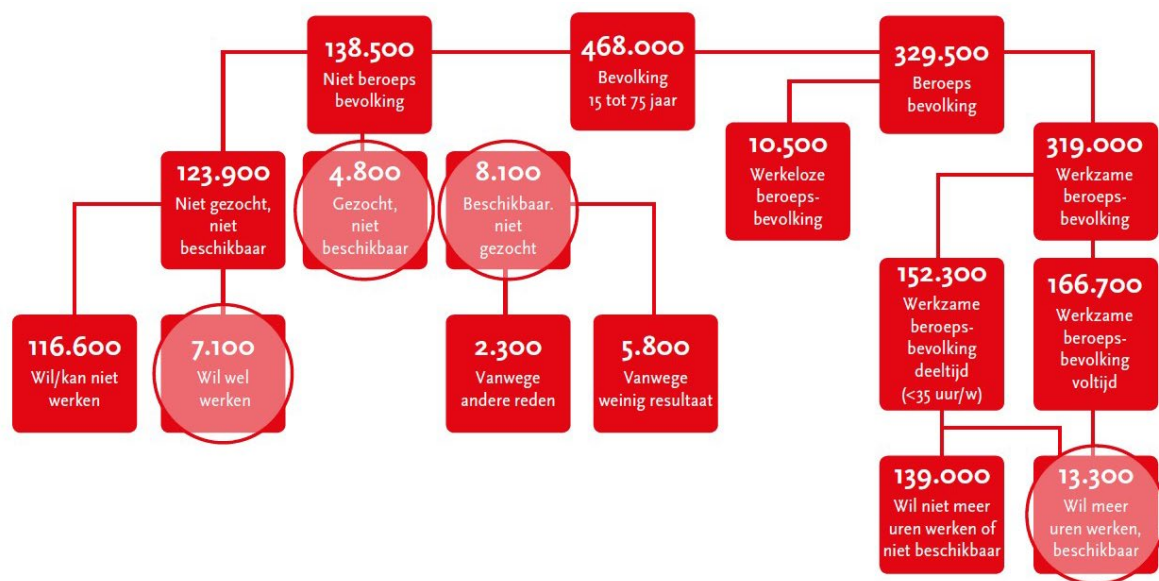
Bron: [Twentse Arbeidsmarktmonitor Mei 2019, Regio Twente](#)

¹ De *Spanningsindicator Arbeidsmarkt* wordt berekend door het aantal openstaande vacatures door het aantal personen met een WW-uitkering met een verstreken WW-duur van minder dan een half jaar te delen. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Deze grootheden worden gebruikt als benadering van de openstaande vraag en het direct beschikbare aanbod.

Het onbenutte- en onderbenutte arbeidsmarktpotentieel biedt kansen in vacaturestrijd

Interessante vervolgvraag is hoe je weer wat ruimte terug kan winnen op die relatief krappe delen van de Twentse arbeidsmarkt. Om richting de toekomst concrete acties te kunnen ondernemen om potentiële werknemers aan Twente te binden en daarnaast het maximale uit het arbeidspotentieel te halen dat reeds in deze regio aanwezig is, is het zinvol om nader in te zoomen op de samenstelling van de Twentse beroepsbevolking.

Figuur 8: Samenstelling Twentse beroepsbevolking eerste kwartaal 2019

Bron: [Twentse Arbeidsmarktmonitor Mei 2019, Regio Twente](#)

Hierboven zijn een viertal relevante cijfers omcirkeld die hier mogelijk een bijdrage aan kunnen leveren.

Van de niet-beroepsbevolking in Twente zijn er:

- 4.800 mensen die recent naar werk hebben gezocht, maar niet op korte termijn beschikbaar zijn;
- 8.100 mensen die wel beschikbaar zijn maar recentelijk niet naar werk hebben gezocht;
- 7.100 mensen die niet gezocht worden, niet beschikbaar zijn, maar wel graag willen werken.

Van de mensen die momenteel al tot de beroepsbevolking behoren zijn er:

- 13.300 mensen die graag meer uren zouden willen werken dan ze momenteel doen en hiervoor op korte termijn beschikbaar zijn. Dit worden ook wel 'onderbenutte deeltijdwerkers' genoemd.

Figuur 9: (Onbenut) arbeidspotentieel: personen die wellicht (meer willen werken) eerste kwartaal 2019

(Onbenut) arbeidspotentieel: Personen die wellicht (meer) willen werken 2019, kwartaal 1

Arbeidspotentieel	
Werkloze beroepsbevolking	10.500
Onbenut arbeidspotentieel	
Gezocht, niet beschikbaar	4.800
Beschikbaar, niet gezocht	8.100
Niet gezocht, niet beschikbaar, wel werken	7.100
Wil meer uren werken, beschikbaar	13.300
Totaal	43.800

} 33.300

Bron: [Twentse Arbeidsmarktmonitor Mei 2019, Regio Twente](#)

Uit bovenstaand overzicht blijkt dus dat het totale arbeidspotentieel in Twente in het eerste kwartaal van 2019 bestaat uit 43.800 mensen. Dit getal bestaat uit 10.500 ‘regulier’ geregistreerde werklozen en uit 33.300 mensen die tot het onbenut- en onderbenut arbeidspotentieel behoren.

Op een totale Twentse bevolking van 468.000 mensen in de leeftijd van 15 tot 75 jaar is een onbenut- en onderbenut arbeidspotentieel van 33.300 mensen een tamelijk grote groep (7,1%).

Dit verborgen arbeidspotentieel (33.300) is als groep ook ruim driemaal zo groot als de groep van de geregistreerde werkloze beroepsbevolking (10.500).

Het is dus zinvol om na te denken over de vraag hoe we deze relatief grote groep gericht(er) kunnen bereiken en hoe we hen mogelijk zouden kunnen mobiliseren om het aantal openstaande vacatures verder terug te dringen in Twente. Daar lijken kansen te liggen voor de Twentse arbeidsmarkt. De vervolgvraag is nu hoe we dit onbenutte- en onderbenutte arbeidspotentieel kunnen inzetten om de specifieke Twentse vraag naar arbeid terug te dringen en de regionale arbeidsmarkt in mindere mate van conjuncturele schommelingen afhankelijk te laten zijn in de toekomst.

Aanbod ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid: ‘Perspectief op Werk’

Om regionale arbeidsmarktregio’s een impuls te geven, ligt er een aanbod van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid genaamd ‘Perspectief op Werk’. Hierin worden regio’s opgeroepen om de kansen te benutten die de huidige arbeidsmarkt biedt en met regionale actieplannen te komen. Het kabinet onderschrijft dat de huidige fase van de Nederlandse arbeidsmarkt om een extra impuls vraagt. Concreet betekent dit dat er €1 miljoen per regio beschikbaar is en dat er bij goede voortgang en actieve

deelname aan de landelijke leerbijeenkomsten in 2020 opnieuw aanspraak kan worden gemaakt op ondersteuningsmiddelen.

Regionaal Actieplan Regio Twente

In het voorjaar van 2019 gaf Twente gehoor aan deze oproep in de vorm van een Regionaal Actieplan voor de arbeidsmarktregio Twente voor de jaren 2019 en 2020. Hierin werd getracht om op vernieuwende wijze werkgevers en werkzoekenden elkaar beter te laten vinden. Tegelijkertijd wordt in dit Regionaal Actieplan beschreven dat men vooral wil aansluiten bij ontwikkelingen die recent in gang zijn gezet en zijn opgenomen in het Meerjarenplan Werkplein Twente.

Waar hebben ondernemers behoefte aan?

Wil de regio Twente in 2020 weer voor €1 miljoen in aanmerking komen, dan is het van eminent belang dat projecten uit het Regionale Actieplan breed worden gedragen door het Twentse bedrijfsleven en dat het goed aansluit op de behoeftes van deze ondernemers. Zij vervullen als werkgevers namelijk een sleutelrol bij oplossingen voor regionale arbeidsmarktproblematiek. Om deze behoeftes scherp in kaart te brengen hebben we met vijftig Twentse ondernemers uit tal van sectoren gesproken. Zij gaven in grote lijnen tijdens deze gesprekken aan dat zij graag de volgende drie elementen terug zouden willen zien in actieplannen voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt:

1) **Betere aansluiting tussen MBO-onderwijs, bedrijfsopleidingen en bedrijfsleven.**

Ondernemers geven aan dat er meer aandacht moet komen voor vakopleidingen in het algemeen en samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en bedrijfsleven, zoals Techniekhuis Twente, in het bijzonder. Ondernemers ervaren regelmatig frictie tussen de eigen opleiding die zij als werkgever financieren/faciliteren en het reguliere MBO-onderwijs. Meer en betere vakinhoudelijke afstemming tussen onderwijsinstellingen en bedrijfsleven lijkt hierbij wenselijk. We moeten ervoor zorgen dat hetgeen de scholier op zijn opleiding leert zo goed mogelijk aansluit op hetgeen hij op een later moment in het bedrijf moet gaan uitvoeren. Deze wens vanuit ondernemers is een hele logische behoefte wanneer we kijken naar de grote vraag naar technisch personeel.

2) **Meer aandacht voor mogelijkheid tot instroom en zijinstroom.** Hierbij werd de wens uitgesproken om, in samenwerking met UWV, gemeenten en werkgevers, te komen tot een eenduidige opzet om mensen te helpen aan werk of als zij-instromer over te stappen op andersoortig werk. Het verder uitwerken van deze ondernemerswens kan mooie kansen bieden om het onder- en onbenutte arbeidspotentieel in deze regio te mobiliseren.

3) **Meer mogelijkheid tot bundelen van werkkrachten.** Het onderling uitwisselen van personeel. Als voorbeeld werd door ondernemers een flexibele pool voor seizoensarbeid genoemd.

Een element uit het Regionaal Actieplan dat goed aansluit op deze wensen van Twentse ondernemers is het project 'Skills Twente' met de Twentse huizen die ieder een sector vertegenwoordigen. Elementen die goed aansluiten bij de wensen van ondernemers zijn de aandacht voor zij-instromers, arbeidspooling en onderwijs in samenwerking met werkgevers.

Figuur 10: Skills Twente met de Twentse huizen

Unit Matching	Unit Skills	Unit Scholing	Unit Informatie, Advies en Profilering	Unit Innovatie en ontmoeting
Diensten • Matching vraag & aanbod • Arbeidspooling • Detacheringsdienstverlening • Digitale arbeidsmarkt dienstverlening	Diensten • Skills trainingen in simulatie/praktijkruimtes • Kort durende training/cursus • Loopbaanadvies • Assessments-competentietests • Advies over opleidingsvraagstukken	Diensten • BBL opleidingen • Langdurige training/cursussen	Diensten • Voorlichting en advies over werken in de branche • De Explore Room waar je op via moderne media de wereld van de branche kan ontdekken • Beroepsoriëntatie • Advies bij studiekeuze	Diensten • Field lab voor innovatie • Conferenties • Vergaderarrangementen • Het (Thema)-café • Flexplekken
Doelgroepen • Werkenden • Werkzoekenden • Werkgevers • HR professionals	Doelgroepen • Werkenden/ baanswitchers • Werkzoekenden • Werkgevers • HR professionals	Doelgroepen • Schoolverlaters • Zijinstromers (om- her- en bijscholing)	Doelgroepen • Scholieren/studenten • Werkzoekenden • Baanswitchers	Doelgroepen • Werkgevers • HR-professionals • Start-ups
Uitvoerders • Werkplein Twente • Uitzendorganisaties • Het Loopbaanstation	Uitvoerders • ROC van Twente • Saxion • Particuliere opleiders • SW-organisaties • Werkplein Twente (Advies team Leren en Werken) • Het Loopbaanstation	Uitvoerders • ROC van Twente in samenwerking met ondernemers • Overige opleiders/onderwijsorganisaties	Uitvoerders • Onderwijs in samenwerking met Werkgevers • Twente Branding	Uitvoerders • Werkgevers (georganiseerd of afzonderlijk) • Vastgoed eigenaar/fysieke locatie(s)

Bron: Regionaal Actieplan Regio Twente, Doe-agenda arbeidsmarktregio Twente 2019 en 2010, april 2019

Toekomstbestendige arbeidsmarktoplossingen met het bedrijfsleven aan het roer

We hebben vastgesteld dat het beter gaat met de Twentse arbeidsmarkt en de regionale economische groei dan enkele jaren geleden. Tegelijkertijd is er nog steeds grote vraag naar mensen met specifieke kwalificaties zoals ICT- en technisch personeel. Het aantal vacatures blijft stijgen en er zijn 33.300 mensen in Twente die tot het onder- en onbenutte arbeidspotentieel behoren. Om de door het ministerie van SZW beschikbaar gestelde middelen optimaal te laten renderen en de Twentse frictiewerkloosheid verder terug te dringen, is een meer regionale focus nodig waarbij de overheid ruimte biedt aan het bedrijfsleven voor regionale detacheringsbureaus en maatwerkopleidingen die voorzien in de specifieke arbeidsvraag vanuit het bedrijfsleven. Wanneer we dit willen bewerkstelligen horen daar de volgende acties bij:

1. Het gericht aanboren van het onderbenutte- en onbenutte arbeidspotentieel

Nu er een aanbod van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: 'Perspectief op Werk' ligt en in reactie hierop het Regionaal Actieplan gesteund door VNO-NCW aan de Tweede Kamer is aangeboden, is het nu zaak om ondernemers eigenaar te maken. Er ligt nu dan ook een open uitnodiging aan ondernemers om, in lijn met het Regionaal Actieplan, de discrepantie tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt aan te pakken door onder andere gericht te kijken naar hoe het onderbenutte- en onbenutte arbeidspotentieel is aan te boren. Hierbij kan aangesloten worden bij in het Regionaal Actieplan geformuleerde ontwikkelingen zoals 'Skills Twente' met het Twents Fonds voor Vakmanschap, het Twents Huis voor Logistiek en het Twents Huis voor Techniek, Bouw en Infra. Het idee is om hierop de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Tamara van Ark, uit te nodigen in Twente.

2. Ruimte creëren voor een regionale detachingsmakelaar waarbij ondernemers en hun arbeidsmarktbehoefte leidend zijn en het UWV en Twentse gemeenten aanhaken. Hierbij dienen concrete targets meegegeven te worden in termen van het aantal succesvolle arbeidsplaatsingen.